

Heydər Əliyev İli 2023

Tarixi şəxsiyyətin zəngin irsinin öyrənilməsi və təbliği fəaliyyət prioritetidir

Möhtərəm Prezident tərəfindən "Heydər Əliyev İli" elan edilmiş 2023-cü il ərzində Azərbaycan və ölkəmizdən kənarada reallaşdırılan çoxşaxəli və müxtəlif formatlı fəaliyyətlər qədrbilən xalqımızın Ümummilli Liderinə olan dərin ehtiramını və sonsuz sevgisini bir daha nümayiş etdirdi. Müasir Azərbaycan dövlətinin memarı olan Heydər Əliyevin anadan olmasının 100-cü ildönümü çərçivəsində həyata keçirilən tədbirlər dahi şəxsiyyətin zəngin irsinin nəhəng əzəmətini və global miqyasını daha dolğun dərk etməyimizə imkan yaratdı.

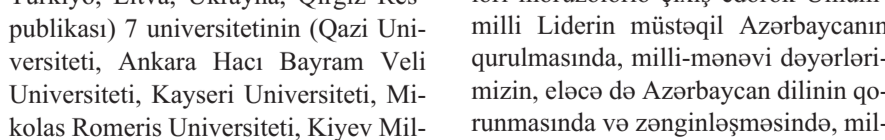
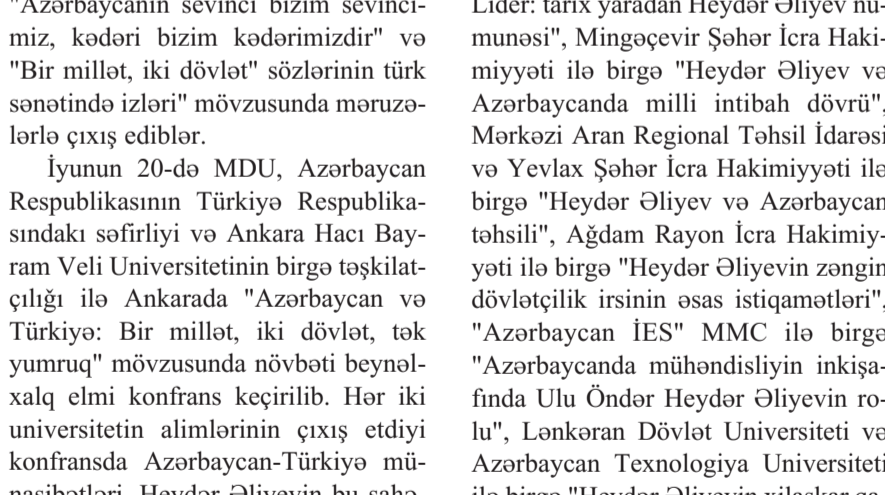
Gəldiyimiz əsas qonaq ondan ibarətdir ki, dünyəşöhretli siyasi xadim, xalqımızın xilaskarı, Ümummilli Lider Heydər Əliyev dövlət müstəqilliyimizin qorunması və gücləndirilməsi, ölkəmizin hərtərəfli və davamlı inkişafı naminə həyata keçirdiyi uzaqgörən və qətiyyətli siyasəti, çoxşaxəli titanik fəaliyyəti ilə hər bir azərbaycanlının qəlbində özünün əbədi heykəlini ucaldı. Həqiqət odur ki, hazırda tarixin ən qüdrətli dövrünü yaşayan və zəfər şanlı səhifələrini yazmaqda davam edən müasir Azərbaycan Ümummilli Liderimizin şah əsəridir.

Qürurverici və fəxrəndirici haldır ki, "Azərbaycanı qüdrətli dövlətə çevirmək üçün ən başlıcası, ölkədə Heydər Əliyevin siyasəti davam etdirilməlidir" deməklə Ümummilli Liderin ideyalarına və siyasi kursuna sadiqliyini ifadə edən möhtərəm Prezident İlham Əliyev son 20 ildə nəhəng uğurlara və tarixi qələbələrə imza atıb və bununla da, Ulu Öndərin müəyyən etdiyi siyasi xəttin əbədiliyini bir daha təsdiqləyib.

Ümummilli Liderimizin zəngin irsinin hərtərəfli öyrənmək, araşdırmaq, gənc nəsəyə ötürmək və geniş ictimaiyyət arasında təbliğ etmək hər bir vətəndaşın, xüsusilə də təhsil işçilərinin əsas və şərəfli vəzifələridir. Bu vəzifənin öhdəsindən layiqincə gəlmək hazırda yeni dövrün universitetinə çevrilməyi hədəfləyən, yüksəkixtisaslı mütəxəssis və layiqli vətəndaş hazırlamaq missiyasını reallaşdırmağa çalışan Mingəçevir Dövlət Universitetində (MDU) daimi diqqət mərkəzində saxlanılır. Bu baxımdan, Ulu Öndərimizin 100 illik yubileyini fəxrətlə qeyd etdiyimiz "Heydər Əliyev İli" çərçivəsində universitetdə müvafiq tədbirlər planının yüksək səviyyəsində icrasına xüsusi əhəmiyyət verilib.

2023-cü təqvim ili ərzində MDU-da Ümummilli Liderimizin anadan olmasının 100 illiyinə həsr olunan ümumilikdə 20 elmi konfrans keçirilib. Bunlardan biri respublika, üçü beynəlxalq səviyyəli konfrans olub. 4-5 may tarixlərində "Heydər Əliyev-100: müstəqil Azərbaycanın qurucusu və hərtərəfli inkişaf strategiyasının müəllifi" mövzusunda keçirilən respublika elmi konfransı böyük marağa səbəb olub. Konfransın bölmələri "Heydər Əliyevin azərbaycançılıq və hərtərəfli inkişaf strategiyasının müəllifi" mövzusunda keçirilən respublika elmi konfransı böyük marağa səbəb olub. Konfransın bölmələri "Heydər Əliyevin azərbaycançılıq və hərtərəfli inkişaf strategiyasının müəllifi" mövzusunda keçirilən respublika elmi konfransı böyük marağa səbəb olub. Konfransın bölmələri "Heydər Əliyevin azərbaycançılıq və hərtərəfli inkişaf strategiyasının müəllifi" mövzusunda keçirilən respublika elmi konfransı böyük marağa səbəb olub.

2023-cü təqvim ili ərzində MDU-da Ümummilli Liderimizin anadan olmasının 100 illiyinə həsr olunan ümumilikdə 20 elmi konfrans keçirilib. Bunlardan biri respublika, üçü beynəlxalq səviyyəli konfrans olub. 4-5 may tarixlərində "Heydər Əliyev-100: müstəqil Azərbaycanın qurucusu və hərtərəfli inkişaf strategiyasının müəllifi" mövzusunda keçirilən respublika elmi konfransı böyük marağa səbəb olub. Konfransın bölmələri "Heydər Əliyevin azərbaycançılıq və hərtərəfli inkişaf strategiyasının müəllifi" mövzusunda keçirilən respublika elmi konfransı böyük marağa səbəb olub. Konfransın bölmələri "Heydər Əliyevin azərbaycançılıq və hərtərəfli inkişaf strategiyasının müəllifi" mövzusunda keçirilən respublika elmi konfransı böyük marağa səbəb olub.

İyunun 19-da MDU, Azərbaycan Respublikasının Türkiyə Respublikasındakı səfirliyi və Qazi Universitetinin birgə təşkilatlığı ilə Ankara "Heydər Əliyev və Azərbaycan-Türkiyə əlaqələrinin inkişafı" mövzusunda beynəlxalq elmi konfrans keçirilib. MDU nümayəndə heyətinin qatıldığı konfransda hər iki universitetin alimləri "Heydər Əliyev və "Bir millət, iki dövlət" anlayışı", "Heydər Əliyevin Türk Dünyasının birliyinə töhfələri", "Heydər Əliyev dövrü və Türkiyə-Azərbaycan mədəni əlaqələri" və "Azərbaycanın sevinci bizim sevincimiz, kədəri bizim kədərimizdir" və "Bir millət, iki dövlət" sözlərinin türk söhbətində izləri" mövzusunda məruzələrə çıxış ediblər.

İyunun 20-də MDU, Azərbaycan Respublikasının Türkiyə Respublikasındakı səfirliyi və Ankara Hacı Bayram Veli Universitetinin birgə təşkilatlığı ilə Ankara "Azərbaycan və Türkiyə: Bir millət, iki dövlət, tək yumruq" mövzusunda növbəti beynəlxalq elmi konfrans keçirilib. Hər iki universitetin alimlərinin çıxışı etdiyi konfransda Azərbaycan-Türkiyə münasibətləri, Heydər Əliyevin bu sahədəki misilsiz xidmətləri, Ümummilli Liderimizin türk xalqlarının ədəbiyyatına töhfələri və digər mövzularda elmi müzakirələr aparılıb.

Dekabrın 8-9-da Elm və Təhsil Nazirliyi, İqtisadiyyat Nazirliyi və Mingəçevir Şəhər İcra Hakimiyyətinin dəstəyi ilə MDU-da Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 100-cü ildönümünə həsr olunan "Davamlı inkişaf strategiyası: global trendlər, milli təcrübələr və yeni hədəflər" mövzusunda II beynəlxalq elmi konfrans keçirilib. 5 ölkənin (Azərbaycan, Türkiyə, Litva, Ukrayna, Qırğız Respublikası) 7 universitetinin (Qazi Universiteti, Ankara Hacı Bayram Veli Universiteti, Kayseri Universiteti, Mikolas Romeris Universiteti, Kiyev Mil-

li Texnologiyalar və Dizayn Universiteti, Qırğız İqtisadi Universiteti) birgə təşkilatlığı ilə baş tutan konfransın məqsədi davamlı iqtisadi inkişaf, dördüncü sənaye inqilabı, postkonflikt dövründə müasir tendensiyalar, keyfiyyətli təhsil, "yaşıl enerji" və digər mövzularda elmi müzakirələrin aparılması ibarət olub. Konfransa 159-u xaricdən olmaqla ümumilikdə 562 təziz və məqalə daxil olub.

Bundan başqa, MDU 2023-cü ildə Yeni Azərbaycan Partiyası Mingəçevir Şəhər təşkilatı ilə birgə "Ümummilli Lider: tarix yarıdan Heydər Əliyev nümunəsi", Mingəçevir Şəhər İcra Hakimiyyəti ilə birgə "Heydər Əliyev və Azərbaycan milli intibah dövrü", Mərkəzi Aran Regional Təhsil İdarəsi və Yevlax Şəhər İcra Hakimiyyəti ilə birgə "Heydər Əliyev və Azərbaycan təhsili", Ağdam Rayon İcra Hakimiyyəti ilə birgə "Heydər Əliyevin zəngin dövlətçilik irsinin əsas istiqamətləri", "Azərbaycan İES" MMC ilə birgə "Azərbaycanda mühəndisliyin inkişafında Ulu Öndər Heydər Əliyevin rolu", Lənkəran Dövlət Universiteti və Azərbaycan Texnologiya Universiteti ilə birgə "Heydər Əliyevin xilaskar qaydışı" mövzusunda elmi-praktiki konfranslar təşkil edib.

"Heydər Əliyev İli" çərçivəsində universitetdə 10 elmi-praktiki seminar, 7 "dəyirmi masa" keçirilib və 5 müəhazirə oxunub. MDU və Mərkəzi Aran Regional Təhsil İdarəsinin birgə təşkilatlığı ilə 7 şəhər və rayonda (Mingəçevir, Yevlax, Ağdaş, Göyçay, Ucar, Zərdab və Kürdəmir) "Heydər Əliyevin zəngin dövlətçilik irsinin əsas istiqamətləri" mövzusunda elmi seminarlar keçirilib. Geniş təhsil ictimaiyyətinin qatıldığı bu tədbirlərdə MDU alimləri məruzələrə çıxış edərək Ümummilli Liderin müstəqil Azərbaycanın qurulmasında, milli-mənəvi dəyərlərimizin, eləcə də Azərbaycan dilinin qorunmasında və zənginləşməsində, mil-

li ədəbiyyatın inkişafında göstərdiyi misilsiz xidmətlərdən danışıblar.

Bununla yanaşı, cari ildə MDU-da "Azərbaycanın sosial siyasətinin inkişaf tendensiyaları və prioritetləri" və "Ulu Öndər Heydər Əliyev Azərbaycanda müstəqil enerji sisteminin yaratdığıdır" mövzusunda elmi-praktiki seminarlar, habelə "Heydər Əliyev İli" çərçivəsində doktorant, dissertant və gənc tədqiqatçıların elmi seminar təşkil olunub. Həmçinin universitetdə "Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi əbədidir, sarsılmazdır və dönməzdir", "Heydər Əliyev və müasir Azərbaycan", "14 iyul 1969-cu il: Müstəqil və qüdrətli Azərbaycanın təməlinin qoyulduğu gün", "Heydər Əliyev və Azərbaycan dili", "Əsrin müqaviləsi tarixi zəfərimizə gedən yolun başlanğıcıdır", "Ümummilli Lider müasir Azərbaycanın qurucusudur" və "Tarix yazan əbədiyaşar lider" mövzularında keçirilən "dəyirmi masa"larda əbədiyaşar liderin titanik fəaliyyətinin müxtəlif aspektlərindən bəhs edilib.

Habelə, MDU və Mərkəzi Aran Regional Təhsil İdarəsinin birgə təşkilatlığı ilə Mingəçevir, Yevlax, Zərdab və Ağdaş məktəblərində "Heydər Əliyev müstəqil Azərbaycanın qurucusudur" mövzusunda keçirilən mühazirələr Ümummilli Liderimizin zəngin dövlətçilik irsinin öyrənilməsi və gələcək nəsillərə çatdırılması sahəsində görülən işlərə töhfə vermək məqsədi daşıyır. Eləcə də, universitetdə "Heydər Əliyev: əbədiyaşar lider, müstəqil Azərbaycan dövlətinin qurucusu və yaratıcısı" və "Azərbaycan tarixində Heydər Əliyev zirvəsi" mövzusunda təşkil olunan mühazirələrdə əbədiyaşar liderin rəhbərliyi dövründə Azərbaycanda baş vermiş intibah, tərəqqi, milli oyanış və müstəqil dövlət quruculuğundan və Ulu Öndərin müəllifi olduğu azərbaycanlı ideologiyasının tarixi əhəmiyyətindən danışılıb.

2023-cü ildə MDU-da "Heydər Əliyev xatirələrində" adlı layihə uğurla icra olunub. Layihə çərçivəsində universitetdə keçirilən görüşlərdə elm və təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov, "Şöhrət" ordenli, professor Şahlar Əsgərov və ETN Riyaziyyat və Mexanika İnstitutunun baş direktoru, professor Misir Mərdanov Ulu Öndərimizlə bağlı xatirələrini Mingəçevir təhsil ictimaiyyəti ilə bölüşüblər.

Sevindirici haldır ki, "Heydər Əliyev İli" çərçivəsində keçirilən tədbirlərdə MDU-nun tələbə, magistrant və doktorantları xüsusi fəallıq göstərilib. Belə ki, 2023-cü il ərzində tələbə, magistrant və doktorantların iştirakı ilə ümumilikdə 9 elmi konfrans keçirilib.

Tələbələr Ümummilli Liderimizin 100 illik yubileyinə həsr olunan "Heydər Əliyev və Azərbaycan tarixi" IX ümumrespublika bilik yarışında, respublika bədii yaradıcılıq festivalında, "Heydər Əliyev və gəncliyimiz" adlı esse müsabiqəsində, eləcə də respublika və şəhər miqyaslı digər çoxşaxəli idman oyunlarında və intellektual müsabiqələrdə MDU-nu uğurla təmsil ediblər. MDU-nun 2 tələbəsi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müvafiq sərəncamı ilə təsis edilmiş "Heydər Əliyev adına təqaüd"ə layiq görülüb.

İl ərzində MDU-da Ulu Öndərin 100 illik yubileyinə həsr olunan çoxsaylı ağacəkmə aksiyası təşkil olunub, universitetin hər iki tədris korpusunda olan Heydər Əliyev güşələri müasir formatda tamamilə yenidən qurulub, akademik heyət üzvləri mətbuatda və televiziya kanallarında mütəmadi çıxışlar ediblər.

Tarixi şəxsiyyətin zəngin irsinin öyrənilməsi və təbliği növbəti illərdə MDU-nun əsas prioritetlərindən olacaq.

Şahin BAYRAMOV,
Mingəçevir Dövlət Universitetinin rektoru

"Heydər Əliyev və müasir biologiya elminin inkişafı: nailiyyətlər və çağırışlar" mövzusunda beynəlxalq konfrans keçirilmişdir

Azərbaycan xalqının tarixində böyük hadisələr və möhtəzəm qələbələrə yadda qalan 2023-cü - "Heydər Əliyev İli" yekunlaşmaq üzrədir. Xalqımız il ərzində Ulu Öndərin 100 illik yubileyini təntənə ilə qeyd etmişdir.

Bu günlər Milli Elmlər Akademiyasının Mərkəzi Elmi Kitabxanasında AMEA Biologiya və Tibb Elmləri Bölməsinin Elm və Təhsil Nazirliyi Molekulyar Biologiya və Biotexnologiyalar İnstitutunun birgə təşkilatlığı ilə "Heydər Əliyev və müasir biologiya elminin inkişafı: nailiyyətlər və çağırışlar" mövzusunda beynəlxalq konfrans keçirilmişdir.

Hibrid formatda (canlı iştirak və Zoom proqramı üzərindən onlayn qoşulma) keçirilən konfransda iştirakçılar əvvəlcə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin müasir biologiya elminin inkişafında göstərdiyi xidmətlərə həsr olunmuş sənədi ilə tanış olmuşlar. Sonra tədbir AMEA-nın vitse-prezidenti, akademik İradə Hüseynovanın sədrliyi ilə işə başlamışdır. Öncə beynəlxalq konfransın proqramına uyğun olaraq AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəylinin tədbir iştirakçılara videomüraciəti təqdim olunmuşdur. Akademik "Heydər Əliyev İli" çərçivəsində AMEA-da təşkil olunan tədbirlərin ölkəmizdə vətənpərvərlik, azərbaycançılıq ideyalarının, müstəqil dövlətçilik düşüncəsinin daha da dərinləşməsinə xidmət edən bir proqrama çevrildiyini bildirmişdir. "Akademiyamızın institut və təşkilatlarında il ərzində Ulu Öndərə bağlı 40-dan çox kitab hazırlanıb çap olunmuşdur. Kitablarda müasir biologiya elminin inkişafında Ulu Öndərin böyük töhfələri əksini tapmışdır. Bu isə Azərbaycanın son 50 ildə keçirdiyi yolda, bu istiqamətdə yaşamın çətinlikləri, aparılan mübarizələri, qazanılan uğurları elmi cəhətdən və sistemli şəkildə təhlil edib dəyərləndirən və ümumiləşdirən bir elmi istiqamətə çevrildiyini nümayiş etdirir".

Azərbaycanda biologiya elminin inkişafında Ulu Öndərin böyük xidmətləri haqqında danışan akademik İradə Hüseynova qeyd etmişdir ki, yeni elmi müəssisələrin və laboratoriyaların yaradılması, onların maddi-texniki bazasının gücləndirilməsi, yüksəkixtisaslı elmi kadrların hazırlanması, ümumən elmə verilən dəyər, göstərilən dövlət dəstəyi dahi liderin siyasəti

nin ayrılmaz tərkib hissəsi olmuşdur. Nəticə olaraq bu siyasətin gələcəkdə Ulu Öndərin layiqli davamçısı Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla və uzaqgörənliklə davam etdirildiyini bildirmişdir.

Akademik İ.Hüseynova Ümummilli Lider Heydər Əliyevin elminin müasir və perspektiv sahələrində yüksəkixtisaslı kadrların hazırlığı ilə bağlı məqsədyönlü siyasətin həyata keçirilməsində görkəmli alim və ictimai-siyasi xadim akademik Cəlal Əliyev tərəfindən atılmış addımları, görülmüş işləri də diqqətə çatdırmışdır. Bildirmişdir ki, akademik Cəlal Əliyevin uzaqgörənliyi sayəsində Azərbaycanada biokimyəvi, molekulyar biologiya, molekulyar genetikə, biofizikaya, gen və hüceyrə biotexnologiyaları, riyazi biologiya, bioinformatika, kompüter biologiyası və s. kimi mühüm elmi istiqamətlərin təşəkkülü və inkişafı, müxtəlif elm sahələri üzrə savadlı mütəxəssislərin biologiya üzrə tədqiqatlara cəlb olunması, kadrların hazırlanmasında keçmiş ittifaqın və uzaq xaricdən tanınmış elm və təhsil mərkəzlərindən istifadə edilməsi elmə böyük töhfə vermişdir. "Bu il 95 illik yubileyini qeyd etdiyimiz akademik Cəlal Əliyevin yaratdığı böyük məktəbin nümayəndələri elmə layəqətli xidmət edir, Azərbaycana dünya səviyyəsində nüfuz qazandırmışdır, - deyərək akademik İradə Hüseynova bildirmişdir.

O, son illər dünyada süni intellekt, robototexnika, canlı orqan çapı, nano və biotexnologiyalar, gen redaktəsi və digər sahələrdə əldə olunan yüksək nailiyyətlərdən bəhs edərək, hazırda sürətlə inkişaf edən elmin qarşısında texniki deyil, hüquqi, normativ və etik məhdudiyyətlərin dayanıqlığını, bu baxımdan bioetik problemlərin də konfransın aktual mövzularından yer aldığını diqqətə çatdırmışdır. Akademik çıxışının sonunda müasir dövrlə səsleşən ideyalara malik olan, aktual elmi problemlərə həsr edilən beynəlxalq tədbirin elm və təhsilin inteqrasiyasına əhəmiyyətli töhfələr verəcəyinə də diqqət cəkməmişdir.

Böyük Britaniyanın Tibbi Tədqiqatlar Şurasının (MRC) Molekulyar Biologiya İnstitutunun Hesablama struktur biologiyası qrupunun və Molekulyar Biologiya və Biotexno-

logiyalar İnstitutunun Hesablama struktur biologiyası beynəlxalq laboratoriyasının rəhbəri, Azərbaycanın Əməkdar elm xadimi, professor Qorib Mürşüddov tədbirdə onlayn şəkildə çıxış edərək bu kimi konfransların gənc tədqiqatçıların elmə marağını artırması, onların fəaliyyətinin stimullaşdırılması baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb etdiyini bildirmişdir.

Beynəlxalq tədbirdə həmçinin elm və təhsil nazirinin müşaviri Nicat Məmmədli, Molekulyar Biologiya və Biotexnologiyalar İnstitutunun laboratoriya müdiri, AMEA-nın müxbir üzvü Novruz Quliyev, ABŞ-nin Emory Universitetinin Emerson adına Elmi Hesablamalar Mərkəzinin direktoru, professor Camal Musayev, ABŞ-nin Nebraska Tibb Universitetinin Eppley Tədqiqat İnstitutunun Fred və Pamela Buffett Xərçəng Mərkəzinin professoru Tahir Tahirov, Böyük Britaniyanın Oksford Universitetinin MRC Weatherall Molekulyar Tibb İnstitutunun professoru Uolter Bodmer, Bakı Dövlət Universitetinin kafedra müdiri, AMEA-nın müxbir üzvü Elşad Qurbanov, Türkiyənin İnonü Universitetinin rektoru, professor Ahmet Kızılay, Almaniyanın Osnabrück Təbii Elmlər Universitetinin professoru Ali Naz, Rusiyanın Biologiyanın Fundamental Problemləri İnstitutunun professoru Tatiana Savchenko, Bakı Dövlət Universiteti Biologiya fakültəsinin dekani professor Afət Məmmədova, eləcə də Oksford Universitetinin doktorantı Gülnar Abdullayeva çıxış etmişlər.

Sonra konfrans işini plenar və sekiya iclaslarında davam etdirmişdir. Konfransa təqdim edilən 185 tezis müəllifləri Azərbaycanla yanaşı, ABŞ, Böyük Britaniya, Rusiya, Ukrayna, Özbəkistan, Türkiyə, İran, Cənubi Koreya, Çin, Macarıstan, Gürcüstan, Belarus, Qazaxıstan və s. kimi ölkələri təmsil etmişlər.

İclaslara 200-ə qədər yerli, həmçinin dünyanın 30-a yaxın ölkəsindən 100-ə yaxın alim və mütəxəssis qoşulmuş, 100-dən çox məruzə dinlənmiş, 40-dan çox poster nümayiş etdirilmiş və onlar ətrafında geniş müzakirələr aparılmışdır.

E.QƏNİYEV,
"Azərbaycan"